

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredni ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati. Za avstro-ogrske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za teje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristo petdeset vrst 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vrščajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. — Uredništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročila, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Cerkev in država v Ameriki.

(Francoski spisal E. Laboulaye.)

III.

(Dalje.)

Ta strogost pojasnjuje, kako je to, da je veliko število kristjanov, ki so udje kongregacije in so navzočni pri službi božji, premda se ne udeležujejo dotične cerkve v pravem pomenu besede. To nam ob enem pojasnjuje statistično, zelo zanimivo in malo poznano točko. V Zedinjenih državah, kakor drugod, šteje katoliška cerkev med svoje tiste, katere je ona krstila. Nasprotno se protestante smejo zvati le udje churcha, to je, redni komunikanti; tedaj ta številka ne podaja celega števila komunijantov, ker ne obsega v sebi ni otrok, ni onih, ki še vere niso izpoznali. Ako se tedaj postavi 5 milijonov katoličanov 6 milijonom komunijantov nasproti, se ne sme misliti, da sti si te dve številki v navadni razmeri, in da 6 milijonov komunijantov reprezentuje preko 15 milijonov vernih, ki so aktivni članovi kongregacije, in petnajst drugih milijonov protestantov, ki so, kakor veliko število katoličanov, tudi navzočni pri službi božji, ki je pa ne plačujejo. To bodi povedano iz spoštovanja do resnice; nič menj gotovo pa nij, da je katoliška cerkev, ki se rekrutuje iz irskih in nemških izseljencev, dobila precej podlage v deželi, iz katere je bila tako dolgo pregnana, in v nekaterih mestih, postavimo v New-Yorku ima pomenljiv vpliv. Ako ločenje religiji nij naredilo nijene krivice, morebiti je pa vsaj zmanjšalo kultove pripomočke? Naj fakta govoré. Da govorimo samo o katoličanih:

število njihovih svetišč je v zadnjih dvajsetih letih postalo trikrat, cerkveno premoženje pa šestkrat večje. Leta 1850 je bilo v Zedinjenih državah 1222 katoliških svetišč, ki so imele 10.000.000 dolarjev ali 21.750.000 gl.; leta 1870 je bilo 3806 svetišč, premoženja pa 60.000.000 dolarjev ali 130.500.000 gl. pomisli naj se, da premoženje katoliške cerkve znaša skoraj šesti del premoženja drugih cerkev, in da svetišča rimskega kulta znašajo šestnajsti del števila vseh drugoverskih svetišč. Drugi kultu imajo namreč v Zedinjenih državah 60.000 svetišč in 1800 milijonov dolarjev premoženja. Teško je verjeti, da je bila kaka vlada tako blagodušna; le vera more take čudeže delati.

Razen teh lastnin ima vsaka župnija dohodke od svojih vernih. Pri metodistih se pobirajo vsak teden, vsak mesec, ali vsake tri mesece po subskripciji denarji. Meni se zdi, da ravno tako tudi pri katoličanih. Pri protestantih so najbolj splošni viri denarnih pomočkov banke (pews). Vsaka banka ima štiri do šest prostorov, ki sodržavajo po eno družino. Da se doboše denarjev za zidanje kakega svetišča, priznajo se po javnem kupljenju te banke sodnijskim potrjenjem. V New-Yorku, kjer je vse zelo drago, se ne zgodi redkokrat, da se plača 5000 do 15000 frankov za tako banko, zraven pa še vsakoletno rento, ki včasih znaša 500 do 2000 dolarjev. V Evropi nikdo ne dvomi o žrtvah, ki jih verni z veseljem dadó za ono cerkev, katerej pripadajo. Thompson, ki je bil dolgo pastor Broadway Tabernacle church v New-Yorku, je poročal, da je to svetišče v petindvajsetih letih po pobiranju in lokacijah

bank 400.000 dolarjev ali dva milijona frankov za zidanje in vzdržanje dobilo, ne šteječ skoraj enako svote, s katero se je vzdržal bogoslovski seminar in notranje in vnanje misije. Plača pastorjeva se je povišala od 10.000 na 45.000 frankov. V Brooklynu, blizu New-Yorka ima pastor plymouthske cerkve, Beecher, brat slavne gospodičine Beecher-Stowe, tako popularnost, kot guvernir tako slavno ime, da se tam vsako leto banke za neverjetno ceno dadó v najem. V letu 1872 so prinesle 300.000 frankov. Cerkev, ki šteje 3300 vernih, daje svojemu pastoru 100.000 frankov. To je brez dvoma izjema; navajamo tudi to svetišče le zaradi tega, ker je čudna prikazen, in ker kaže, kako daleč gre lahko gorečnost ali strast vernih.

Neprilichnost tega sistema je velika, kajti reveži nimajo prostora v svetišči, k večjemu če imajo posebno službo božjo, ob drugih urah. To se ne strinja z duhom enakosti, ki je duh krščanstva, in lahko se razumeje, da so katoličani, ki so zvesti tradicijam svoje cerkve, in metodisti, ki so izvrstno pobožni kristijani, zavrgli aristokratični običaj, kateri je v stari Angleški ukoreninjen. Hotel sem pokazati le nekaj: da za obstanek cerkve nij treba utikanja in pičlih plač države. V Ameriki pripadniki vsake vere zidajo potratljiva svetišča, ustanovljajo šole, kolegije, seminare, odpošiljajo misije, ki nosijo daleč evangelij, ali ki razsvetljujejo in tolažijo zapuščene reveže, ne da bi krščanska ljubezen onemogla. Svoboda vsemu zadostuje.

(Dalje prihodnjich.)

Listek.

Na morji.

(Spisal Ivan Franke.)

Qui navigant, coelum mutant,
non animum.

(Dalje.)

Trdnjava, ali belo mesto, tako zvano, ker prebiva tu mala pešica belih, je obdana na dve strani od morja, na tretji od široke tratine, kjer stoje na zračnem barake, s perjem od palm pokrite. To je tudi edini nezaščiten svet. Za to tratino počne se črno mesto „black“, to je hišice in ute, vile holandske med debli kokos-palme. Pod njih gosto krono, kot pod zeleno streho, otroci letajo goli, le srebrni ali tudi zlati zapestniki in drugi tak kinč na temnej koži jih odlikuje. Pri bajti stoje kake banane, noseče velik grozd nebeškega sadu; oni posebni okusi in aromatični duh, malim in velikim sladkolizcem v naših bonbonih znani, sadje, redivno, za žejo itd. kakor boljšega v para-

dižu nij bilo, vse je tu tako navadno, kot pri nas tepke.

Ker pišem potopis, naj grem naprej historično. Čakala je v luki druga ladija mnogo manjša, s kineško pošto na brodu. Drugi večer smo se razkropili mi, ki smo toliko časa pod eno streho spali, eni v Kalkuto, drugi v Avstralijo. Jaz sem bil med onimi, ki so šli v Kino. Na suhem se človek odahne od morja, da zopet dva ali tri dni še brez posebnega dolgočasa prebije, kar je več, nij prav. Pa kaj se hoče. „Travangore“ je star, izkušen brod, s težko mašino, ki toliko pokuri premoga kot nov dvakrat večji. Monsun mu je bil ves čas protiven. Plavali smo lagano, zibali se mnogo, dež nas je pral, oni gosti dež, ki lije ko ploha, pa ne jenja takoj; postane tema, ne vidi se nikamor, piščal tuli pogostoma, v znamenje brodom, ki gredo nasproti. Prijadra mimo ladija, ki ne ve natanko, kje je, zborjaki se pogovarjajo in oficirji hitro napišejo s kredom velikanske številke gradov. Na oni ladiji pozdravlja kapitan, — veter žene ladijo brzo

naprej, v malo trenutkih je zginila. Zopet smo sami. Človek se navadi vsega, vda se v vse, kar ne more premeniti, in študira vsak dan karto, računi milje in dni in tako smo sedmi dan prišli v Pinanang pri Malajskem potoku. Zopet tropični svet, prijazni hribi obraščeni z drevjem, izvrstni les za brodovje. Pinanang je neizrečeno lep kraj, pravi raj. Kraj hribov na izhodni strani, proti Malaki, je ravnina, na tej je mesto treh narodov, belih, največ Angležev, Malajev in Kinezov, zadnjih največ, kakih 25000. Evropeev je v vseh teh kolonijah le toliko, kolikor soli v jedi. Kinezi ali Kitajci se drže svojega značaja v noši v hišah, v templjih. Oni so rokodelci in trgovci. Kaj delajo Malaji, bilo je težko spoznati. Evropei gospodarijo in žive nobel v svojih palačah, sredi prekrasnih in prostornih vrtov. Kinezi drže z Evropei kot povsod rokodelci z inteligencijo. V marsičem so Evropeem kos: prenašajo ložej vročino, in so za vsako jako delo pripravi, industrijo, brez njih bi bilo malo življenja.

(Dalje o tem drugikrat.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 14. novembra.

Adresni odbor **gospodske zbornice** je že osnovo adrese dovršil in priobčil. Adresa gospodov je samo ponovljenje in priključanje prestolnemu govoru. — Brez dvombe bo tudi adresa, kakoršno izdelati za poslansko zbornico je naloženo Herbstu, enaka tej. Ustavoverne fraze, katere smo že tolikrat slišali, ki pa denes niso bile zmožne rane narodnostnega razpora v Avstriji zaceliti.

V **državnem** zboru 13. nov. se je volil finančilen odbor. Dr. Portugal je interpeliral vladno zavoljo zanošenja kolere v Gradec po vojakihi. Lienbacher predlaga izvolitev odbora, ki bo posebej preiskal vzroke finančne krize.

Med **češkimi** listi je še zmirom ostra polemika o tem, ali naj gredo češki poslanci vsaj na deželni zbor ali ne. „Narodni listi“ in skoro vsi češki časopisi zunaj Prage so za udeležanje „Pokrok“ in „Politik“ sta proti.

Hrvatska „Agramer Zeitung“, ki je postala organ hrvatskega bana Mažuranića, priporoča avstro-ogerski državi razumnejšo politiko v orientalskem vprašanju. V prvi vrsti naj ogerska vlada, kakor je pomirila Hrvate, bode pravična tudi Srbom in Rumunom. Onstran Save in Une pa naj si prizadeva, da bode Turčija enkrat izpolnila v resnici reforme, katere je že davno slovan-skim kristijanom obljubila. — Tudi „Obzor“ povzdiguje glas za trpečo Bosno in pravi, naj jo reši Srbija ali kdor je, da je le rešena turškega barbarstva.

Ogerski „P. L.“ prinaša članek, v katerem v imenu deakovske vladne stranke ponuja levičnjakom zvezo. Ako levičnjaki izreko, da zdaj opuste državno-pravno vprašanje, ker je neoportunsko in v sedanjem trenutku praktičnega vspeha ne obeta, — potem je zveza ali fuzija tem bolj lahka, ker ste v liberalnih in svobodnostnih vprašanjih desnica in levica edini. — Ako bodo levičnjaki tudi to ponudbo sprejeli, naredilo se bode novo ministertvo sestavljeno iz obeh strank. Potrebno bi bilo, ker v vseh javnih zadevah je na Ogorskem v administraciji in vladi zmešnjava strašno velika.

Vnanje države.

Program **srbke** vlade se izraža v okrožnici, ki jo je minister notranjih zadev podredjenim organom razposlal. Okrožnica pravi, da se bo nova vlada po kneževi želji trudila, da se postavnost in čišlanje deželnih naprav utrdi, ker je s tem pogojena sigurnost, red, veselje do dela in napredek. Vsi domoljubi naj vladu v tem podpirajo, katera bo, ker nij strankarska, svobodni misli in kritiki obširno polje pustila. Programu se splošno pritrjuje.

„Vidov dan“ iz zanesljivega vira pripoveduje, da bo sultan ruski dvor obiskal.

Ruske novine „Ruski Mir“ govorijo o avstrijskih direktnih volitvah in dokazujejo, da volilna reforma, na kateri je zdanji državni zastop sestavljen, namerava uničenje slovan-skih narodnosti in germanizacijo avstrijskih Slovanov.

Francoski republikanci so zopet zmagali. Komisija petnajsterih, ki se je postavila, da preskusi Changarnierov predlog, po katerem bi se imela Mac-Mahonu oblast na deset let podaljšati, je z osmimi proti sedmim glasom sprejela predlog Périerv, po katerem se ima glasovanje o podaljšanju oblasti zgoditi skupno z glasovanjem o ustavnih zakonih, in s katerim se posvetovanje o teh zakonih zagotavlja za prvo polovico januarja. Ob enem se je Laboulaye za poročevalca izvolil. Mac-Mahonova vlada čaka tedaj odločne nezaupnice od komisije. Sploh pa bi Mac-Mahon in njegov kabinet v očigled takega sklepa lahko videl, da je tepen, in odstopil naj bi od svoje stranke. Predsednik

komisije, Rémusat, ima na povelje svojih kolegov iti k avdijenci k Mac-Mahonu, in iz tega se tudi da sklepati, da se odstop kabineta pripravlja, in da se bo Mac-Mahon terjal, naj drugi skliče. O interpelaciji Léona Say o dopolnilnih volitvah se nič ne sliši; menda pride te dni pred skupščino. Ako se Broglie ne odloči prej odstopiti, bode gotovo debata v tej stvari zadala njemu in njegovim kolegom od 24. maja smrtni udarec.

Švicarski katoliki v st. Gallnu terjajo od vladnega sveta, da zapre škofovski seminar za dečke, češ, da je odgoja stvar države.

Pruski deželni zbor se je odprl. Predložil se mu bode načrt o postavi obligatoričnega civilnega zakona. Minister Falk je višje predsednike poprašal o naj izdatnejših posredkih za zmaganje škofovskega upiranja, in rekli so mu vsi, da se ultramontanski agitaciji najložeje z upeljanjem civilnega zakona protistavlja. Sprememba ministerstva je baje deželnemu zboru zelo po godi.

Turška vlada je zelo razširjeno zaroto odkrila, ki se je naredila proti sultanu in njegovemu obližju. Veliko orožja se je konfisciralo, drugo v deželo uvažati je prepovedano.

Dopisi.

Iz Kočevskega 12. novembra [Izv. dop.] Zakaj ne bi „Slov. Narod“ tudi iz kranjske Švabije kaj poročal! Za to evome s skrivnostmi kranjsko-nemških Kočevarjev. Vi gotovo ne veste zakaj se je „ropotač“ Kromer mandatu odpovedal. Tu je pa to javna tajnost. Mož je bil namreč hud, da so Kočevarji, katere je dozda on zastopal v deželnem zboru, drugega kandidata, namreč Dežmana za državni zbor postavili in ne njega, Kromerja. Ker je Kromer na Dunaji, bilo bi mu jako komodo zastopati Kranjsko. Da se na njega niso zmisli, to se možu „nehvaležno“ zdi, za to je Hočevarjem mandat ob glavo vrgel, na!

Zdaj je med Kočevarji vprašanje: koga voliti. In tu se pojavljajo dve stranki, kateri sti pa sicer že prej nastali in nisti novi, ena je pruska, druga avstrijsko-nemška. Prvi je vodja propali kandidat Braune, druga se zbira iz mirnejših elementov, katere še nij povsem prevzel „furor teutonicus“, ter še ve da v Avstriji živi, ne v novi Alzaciji. Tem poslednjim je nagnen tudi g. Fladung c. kr. okrajni glavar, kateri, da si je divji ustavovorec, ljut sovražnik slovenstva, in za nemščino na vse pripravljen, vendar še Prus s kožo in dlako — nij. Te dve stranki sti si nasproti stali v dveh pevskih društvih in nasprotje še obstoji.

Kandidat prusko-nemške stranke bo najbrž Braune. Ali bode druga stranka kandidata postavila, ne vem. Teško, ker nema poguma. Vlada pri nas na Kranjskem pa tako miži, da nič ne vidi, kaj se godi, kaj vre med ljudmi njene protekcije. Ako jej kdo to pokaže, reče se mu, „denuncijant“ — pa je opravljeno. — Tako je mogoče, da se bodo Kočevarji, da bi se enemu prusofilu ognili, drugega postavili, tudi prusofila — nečem ga še denes imenovati.

Kaj pa Ribničanje, ki tudi volijo. Ali se bodo zopet volitve zdržali, kot zadnjih. Nikar! vam jaz svetujem. Če drugega ne, konstatirati in pokazati nam je treba, da smo tudi mi, če prav smo v manjšini. Torej udeležiti se pri volitvi, vsi! In ker so na Kočevskem razmere take, kakor sem rekel, morda bi ne bilo napačno, ako drugače

nij, zmernejše Kočevarje, ki bi bil za spravo in pravico med narodi, podpirati, ako kolikaj dobrega avstrijskega kandidata postavijo, da le kak zagrizen Nemec in prusak ne zmaga. Rodoljubi dobro premislite in hitro sklenite.

Iz Trsta 13. nov. [Izv. dop.] Lahonske stranke organ „Il Cittadino“ je včeraj prinesel članek „I nostri territoriali“ („Naši okoličani“), v katerem se jako huđuje in ljuti, da se slovenski okoličani za svoje narodne pravice potegujejo, in se tako živahno politično gibljejo. „Il Cittadino“ je poln insultov na „Slovence“ in izliva svoj žolč nad tem najbolj, da je tržaška slovenska okolica v dotiki z Ljubljano. Vedno naglašja „C.“, da je vse, kar se godi v okolici le iz Ljubljane dirigirano, in ošabni Italijan se srdi, kaj da se imajo „drugi“ mešati v zadeve tržaške okolice, ki je laški dominium. Nadalje piše ta italjanisimo o volilnem shodu v Rojanu, ter priobčuje tudi kandidate, katere je naš slovenski centralni volilni odbor za Trst in okolico postavil, ter pristavi, da so vsi ti voljni naš narodni program izvrševati. Najbolj pa peče „Cittadino“ noter v italijansko srce narodni program naš, katerega je ta list od točke do točke natisnil v laško prestavljenega. Hud je nad vse da se je v Ljubljani v „narodni tiskarni“ tiskal in da se je v ogromnem številu po okolici raztrosil.

Nam Slovincem je „C.“ jako ustregel, da je objavil, kaj hočemo, da vsaj s tem zopet zvedo lahonski „liberalni“ (ka-li), egoisti, da se na obalah Adrije borimo Slovinci za ista načela, kot naši bratje v sosednjih deželah. „Cittadino“, pravi, da neče pretresati denes točke tega programa, tudi ne preudarjati zmožnosti kandidatov; on hoče le osvedočiti slovensko stranko Ljubljansko, katera donaša neslogo v našo (t. j. laško?) okolico; katera uzrokuje agitacijo tako, in da okoličani omrzavajo in nasproti Trstu (t. j. Lahonom!) delajo. V naši — pravi „C.“ okolici sta dve stranke: prva ultraslovenska, polna idej narodnosti in egoizma, kateri naraščaj iz Ljubljane dohaja; druga je pa tista, katera obstoji iz pozitivnih (!?) možakov, kateri poznajo to agitacijo, in spoznajo svoj pravi temelj le v Trstu in hočejo le harmonijo s komuno, v kateri so. Ogromno število pa je onih, kateri hočejo take svoje zastopnike v mestno dvorano poslati, ki bi le narodnost prežvekali. Naši okoličani imajo pravice in se spoštujejo (da grdite nas s „ščavi“), kakor se tudi spoštuje njih jezik v javnih zavodih (v katerih?) Municipium hoče tudi biti oster proti napetim agitatorjem, kateri se med nami za apostole smatrajo pod plaščem „konstitucijolizma.“

„Cittadino“, ki gleda iu škili prek morja v Italijo, neče torej na noben način videti v tržaški občini Slovencev, njemu je vse laško, ter si predrzne trditi, da so naša slovenska tla čisto zrno tuje Italije! Poznamo mi tržaški Slovinci vaše psevdo-„liberalne“ ideje, katere le na to merijo, kako bi vi slovenski živelj zatreti mogli. A te sanje se vam naj vam s časom le skadijo. Nikdar se ne bodo slovenski okoličani v svoj narodni grob vlegli, nikdar nečemo mi Slovinci biti gnoj za rast Italije, predramili smo se, ter terjamo energično svoje pravice, in se ne bomo več dali tlačiti tujčevi peti. „Citta-

dino" vidi in to ga jako greje, našo zvezo z sosednimi slovenskimi brati, kateri ne bodo sami v zvezi z drugim Slovanstvom, nikdar pustili, nas svojih bratov poginiti, pod laško peto. A ta list neče omeniti tisočerihih težkih zdihljajev svoje stranke, katere čez morje v sveto Italijo pošilja, in že vidi, kako bo na tržaškem gradu italijanska trobojnica namesto avstrijsko-cesarske vibrala, in kako se bodo „ščavi“ v morje metali. Mi, ko zvesti Avstriji, pa hočemo stražiti mile nam domače obale na Adriji ter Slova ni ostati do zadnjega zdihljaja. Da pa dosežemo spoštovanje vseh možakov, potezali se bomo vedno za narod, in bomo omiko med prosti narod širili.

Iz Mozirja 10. nov. [Izv. dopis.] (Še nekaj o volitvah.) Volitve v državni zbor so že dokončane. Umirili so se že duhovi. Omenili ste, da na Kranjskem je le v treh posameznih krajih imel pri volitvi iz mest in trgov narodni kandidat večino glasov. Drugje povsodi so nemškutarji nadvladali. — Naj jaz tedaj tudi čast štajersko-slovenskih trgov naglasim in nekoliko volitev v našem trgu popišem. — V Mozirji volijo iz četririh trgov in ti so: Mozirje, Vransko, Gornji grad in Ljubno. Vpisanih je bilo volilcev 95 in od teh se je volitve tudi djanstveno udeležilo 62. — Izostali bili so večidel iz Gornjegrada in iz Vranskega, deloma zaradi daljave, deloma tudi zaradi bolezni. — Kot volitveni komisar bil je od deželnega glavarstva koncipient pl. Fačinelli. V volitveno komisijo izvolil je mozirski občinski odbor mozirskega župana g. Končnika, poštarja g. Goričarja in obrtnika g. Josipa Lipolda; komisar izbral je g. Škofleka, učitelja na Vranskem, župnika Kalina in trgovca Tribuča iz Mozirja. Onih šest si izvoli za sedmega in ob enem tudi predsednika volitveni komisiji gosp. Janeza Lipolda, bivšega poslanca. Oddalo se je, kakor sem že omenil 62 volilnih listov, in dobil je, kakor je skrutinium kazal, naš slovenski kandidat dr. Prus 60 recih šestdeset glasov; nemški dr. Foregger ujel je samo dva glasa in ta dva brž kot ne od dveh uradnikov iz Vranskega. — Iz tega je videti, kako da smo mi pri volitvi za se sijajno zmagali, da naši trgi popolnem na narodnej podlagi stojijo, da med nami nobene razprtije ni. Po dokončanem skrutiniju izkliknoli so zbrani volilci navdušeni „živijo“ dr. Prusu in naši narodni slovenski ideji. — Mi v skupini z mestom Celje ne moremo zmagati, ali jasen dokaz je, da savinski trgi popolnem slovenski program primljejo, da v naših krajih za prusaštvo in politično nemškovanje ni tal. — Zanimalo Vas bode zvedeti, da so i naši duhovni narodno volili sploh, da pri nas duhovni niso preveč zatelebani v „pravničarski“ zelotizem, da razen enega vsi narodno mislijo in da tudi ta, odkar je pri volitvah v kmetskih občinah pal, zdaj se kaj tiho vede. — Da imamo mi tako malo volilcev je uzrok, da so nekaterim velikoposestnikom, ki v trgih stanujejo, pravico s tem kratili, da so jim obečali, da bodo v skupini velikoposestnikov volili in da le samo enkrat voliti smejo. — A pri volitvi velikoposestnikov v Gradci niso smeli voliti, pri nas niso bili vpisani, in tako so čisto na cedilu ostali. — To je lepo raztolmačenje postav.

Iz spodnje Polskave na slov. Štajerskem 13. nov. [Izv. dop.] Setev in že-

tev je opravljena in zima nam že trka na duri. Se ve da je ostalo marsikaj praznega, ker nam jesen nij dala tega, kar nam je pomlad in poletje obetalo; a zadovoljni moramo že biti s tem, kar nam je mati zemlja rodila.

Pa zdaj, ko bi si od poletne vročine in jensenskega truda radi nekoliko počili, nam rojijo zopet druge skrbi po glavi ter nas svarijo in opozorujejo na grozečo nam nevarnost.

Kakor v drugih krajih, navadno v mestih, so tudi tukaj pri nas — akoravno je le vas — skoro vsako leto vojaki-konjiki dalj časa, vsaj par mesecev štacionirani. — Če že v obče za nobeno vas nij kaj prijetnega, nam vsaj, dokler je bil 10. regiment dragoncev na slovensko Štajerskem dislociran, to nij bilo, ker so pri omenjenem regimentu skoro sami Slovenci, tedaj domačini ter pošteni uvrsteni, na katere smo se lahko v vsakem oziru zanašali — za nas taka težava, toraj tudi ne taka nevarnost, kakor pa zdaj, ko so prišli po razpustu omenjenega regimenta dragoncev, na njih mesto zopet, rekel bi, barbarski huzarji. — Zdi se nam, kakor da bi imeli mestu prejšnjih mirnih ovčic, krute in lačne volkove pred soboj. Nič nij pred temi ogerskimi olikanci varnega. — In tako bi se zares samo tem „Pustakindern“ imeli zopet zahvaliti, ako bi nas bila že parkrat stara nesreča — ogenj — obiskala in nam zdaj, ko smo si po velikem trudu za zimo toliko prihranili, da nam bode mogoče borno izhajati, vse uničila, ko bi ne bili slučajno teh ogerskih teremtete-osrečevalcev zasačili, ko so si na več krajih v sredi hleva napravili ogenj ter se pri njem razveseljevali kakor bi, bili na kaki ogerski pusti.

Vzdignimo vendar očigled takih nevarnostij in terjajmo — to je naša sveta dolžnost — da mahoma prestavijo tukaj štacionirane huzarje . . . v kako kasarno, najbolje pa v njih obljubljeno deželo „Hungarijo“.

Iz Dunaja 13. nov. [Izv. dop.] Poizvedeli smo tedaj, kako misli vlada pomagati proti finančni krizi. Osemdeset milijonov gold. si misli izposoditi, torej za 20 milijonov menj, nego je iz početka nameravala. S tem zneskom misli napraviti posojilnice, seveda vladne (!), katere bi posojevale denar na zastavljene efekte in blago; dalje bi posojevala vlada denar onim železnicam, ki so se že začele zidati, ali pa so koncesijonirane in od države garantirane. Ta predlog finančnega ministra nij na nobeno stran zadovoljil. Večina poslanske zbornice je bila osupnena, kako more finančni minister storiti tako nepopolni, nejasni in medli nasvet, iz katerega se precej pozna, da si ministerstvo samo nij svesto, ali je pravo zadelo in da samo ne ve, ali se bode po tem potu dalo kaj uspešnega doseči proti finančni krizi. Denašnji časniki sicer pozdravljajo vladni predlog, a tudi ustavoverni se neupajo ga hvaliti, očitajo celo ministru, da je nasvet prepisal iz neke pruske postave, ki je bila dana leta 1860 in 1871; a na Pruskem vladne posojilnice niso imele nobenega uspeha. Vendar to našega ministerstva ne moti, stopati po potu, kateri je po skušnjah se slabega skazal. Ta predlog Depretisov bode menda njegov grob kot finančni minister. Herbst že dolgo proti njemu intriguje in v tem trenutku ima Herbst

odločilno besedo. — Stranke v državnem zboru so na videz organizovane; jaz pravim, na videz, ker se po sedanjih glasovanjih nikakor ne sme soditi na prihodnost. Nekaj tednov utegnejo levica, skrajna levica in centrum skupaj delati, da bi pred svetom pokazali impozantno ustavoverno večino; a zveza je rahla, nasprotstvo v mnogih vprašanjih in zlasti v levici in v centri je precej neodločnih elementov. Vlada nema dovolj zanesljivih privrženecv, da bi smela vselej na večino računati. Opozicija svoje moči še le zbira. Poljaci imajo svoj narodni klub (40 udov), kateremu je Groholski predsednik, a med njimi so tako različna politična mnenja, da so sklepi klubovi odvisni od par glasov poslancev v sredi stojiščih med federalisti in med centralističnimi privrženiki ministra Ziemialkovskega. Rusinskega kluba predsednik je kanonik Pavlikov. Rusinski poslancev je 14, med njimi 4 uradniki, ostali so duhovniki pravoslavne vere in kmetje. Rusini gredo z vlado. Desni centrum ima svoj klub kakeh 30 poslancev, kateri spadajo večji del vsik „pravni“ stranki; predsednik je Hohenwart. Slovenski poslanci dr. Razlag, dr. Vošnjak, Nabergoj, Pfeifer in Winkler še dozdej nobenemu klubu niso pristopili. Kranjski poslanci Dežman, Supan, Schafer in Hočevnar so se dali vpisati v klub skrajne leve nemških nacionalecv; Apfalter in Thurn pa sta ostala pri svojih tovariših iz velikega posestva v strogo ministerijalnem centru. — Drevi napravijo slovenski vseučilišni študentje besedo, h kateri so povabljeni naši slovenski poslanci. — Zadelo je hladno postajati, v jutro je kazal termometer — 2° in je voda zmrzovala; a vreme je jasno in suho. — Tujcev je zdaj še prav malo tukaj, a krčmarji le po malem odjenjavajo od visokih cen. — Gledišča se trudijo, da bi po interesantnih ali luksurijskih igrah privabila dosti občinstva. V „Residenz-Theater“ se igra neki igrokaz, nekdanj tudi v slovenski dramaturgiji rogovilujočega Penna „Die weiblichen Sekundanten“, s kakim uspehom ne vem. V „Karl-Theater“ dela sensacijo Sardon-jeva komedija „Andrea“, jako pikantna igra, polna dramatičnih efektov; a samo za francoske igralce ustvarjena.

Domače stvari.

— (Gosp. učitelju Gariboldiju.) Vi Gariboldi igrate učiteljskega policaja in izvršujete svoj prostovoljni posel takó, da učitelje, ki k Vam prihajajo, ali katere kje dobite, strašite, naj ne beró „Sl. Naroda“, in posebno naj ne dopisujejo za naš list, „ker mi vse zvemo, kdo piše“, lažete vi. Gosp. Gariboldi, če zvemo mi, da vi le še enkrat komu, bodi si učitelj ali kdo drug, to laž in obrekovanje ponovite, potem se bomo pa na drug način spogledali.

— (Ljubljansko učiteljsko pripravnico) obiskuje 42 učencev in sicer I leto 20, II leto 10, in III leto 12 učencev. — Na pripravnici za učiteljice pak je celo 71 učenk.

— (Na novomeški gimnaziji) je bilo v zadnjem šolskem svetu 1 učenca cela šolnina plačati odpuščena, 9 učencem pa pol šolnine nij treba plačati.

— (Narodna čitalnica kamniška) napravi 16. novembra ob 7. uri zvečer „Besedo“ s programom: 1. „Strunam“, samospjev s spremljevanjem na glasoviru. 2. Gledališna igra: „Ban Jelačičeva surka“, šaloigra v enem dejanji. 3. Igranje na tomboico in kitaro. 4. Ples. Ob enem se tudi priporoča naš čitalnični gostilničar, da ga vnanji domoljubi počastijo s pohodom, kajti vino, piva, in jedila, vse z najboljšo postrežbo, se dobi pri njem. K obilnej udeležbi vabi Odbor.

— (Litijski okrajni šolski svet) je odločil učiteljem v Šmartnu pri Litiji, Zagorji, Zatičini in Višnji gori po 500 gl., učiteljem na Krki, Vačjem in sv. Križi po 450 gl., v Dolu, Polici in Hotiču po 400 gl. — Za nadučitelja v šent Vidu pri Zatičini 500 gl. ter za podučitelja tam 400 gl. letne plače. Deželni šolski svet je to pritrdil.

— (Okrajni šolski svet v Kranji) je odločil letno plačo učiteljem v Mavčičem in Olševku po 400 gl. in učitelju v Poljanah 450 gl.

— (Profesor V. Zupančič) je imenovan za izpraševalnega komisarja za ljudske in meščanske šole.

— (Juristi „Slov. Gospodarja“) v zadnji številki trdijo, da beseda „cekmošter“ je psovka za poštene kmete. Tedaj so samo nepošteni kmetje — „cekmoštri?“

— (Nadvojvoda Albrecht) se je včeraj z dunajskim brzovlakom čez Ljubljano v Nabrezino peljal.

— (Požar) je bil 8. t. m. pri Janezu Pekolu v Rakovniku pri Št. Rupertu. Pogorel je samo kozolec z živinsko krmo, škoda znaša 200 gold. Nekdo je nalašč zažgal.

Razne vesti.

* (Državni poslanci po svojem stanu.) V državni zbor je voljenih po privatnem stanu 115 velikih posestnikov. Dalje juristov je 70 (med temi poslednjimi je 55 advokatov, 2 koncipijenta, 12 notarjev in en pravni kandidat češki Kratochvil). Dalje je 46 poslancev iz stanu trgovstva in obrtnije in sicer: 12 fabrikantov, 19 trgovcev in 6 bankirjev. Uradnikov je 34. Duhovnikov raznih ver je 28. Med poslanci je sicer 25 županov, 17 privatistov, 3 mladi diplomati, 5 oficirjev, 6 zdravnikov, 5 pisateljev, 1 apotekar in 1 krčmar. Sicer je v poslanski zbornici še 8 ministrov in 7 taci, ki so bili ministri. Tretjina poslancev spada k plemenitaštvu in sicer 4 knezi, 17 grofov, 43 baronov, 23 vitezov, in 15 prostih „plemenitih“. C. kr. komornikov je med njimi 11. Tirolski pater Greuter je edini papežev komornik. „Ekscelenc“ je 16 poslancev. — Torej lepa mešanica!

* (Za pomiloščenje Skrejšovskega) če dalje več čeških občin prošnje do cesarja vlaga.

* (Kolera v Gradci) „Tgpst.“ piše, da je do 12. t. m. zbolelo 23 ljudi v Gradci na koleri. Stirje so umrli.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalescieri du Barry

v Londonu.

Nobena bolezen ne more izvrstnej Revalescieri du Barry zoperstaviti se in odstrani taista brez leka in brez stroškov vse bolezni v želodeci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, zlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurju in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, nepraviljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico,

naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času noščnosti, scalno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenjih, ki so vsem lekom zopredstavljala se:

Spričevalo št. 57.942.

Gleinaeh, 14. julija 1873.

Vašej Revalescieri imam razen Bogu v mojih strašnih boleznih v želodeci in čutnicah življenje zahvaliti.

Janez Godec,

provizor fare Gleinaeh,

pošta Pod goro pri Celovei.

Spričevalo št. 62.914.

Weskau, 14. septembra 1868.

Ker sem dolga leta za kronično bolezen zlate žile, na jetrah in zapor vsakovrstne zdravniške pomoči brez uspeha rabil, sem pribežal v svoji obupnosti k Vašej Revalescieri. Ne morem se ljubemu Bogu in Vam dovolj zahvaliti za dragi dar narave, kateri je za-me velika dobrota bil.

Franc Steinman.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescieri pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravljenje.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescieri-Biscuiten v pušicah à 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescieri-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradci bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovei P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetjih.

C. k. dvornega zdravnika za zobe

dr. J. G. Popp-a

vegetabilčen prah za zobe.

Ta očisti zobe tako, da se po vsakodnevni rabi ne samo navadno tako sitni zobni kamen odpravi, temveč tudi glazura zob vedno bolj bela in nežna postaja.

Cena za škatljo 63 kr. a. v.

C. k. dvornega zdravnika za zobe

dr. J. G. Popp-a

anatherinova ustna voda.

Najzanesljivejši pomoček, da se zdravi ohranijo zobje in zobno meso, kakor tudi, da se ozdravijo bolezni v ustih in zobeh, priporočajo najbolje zalogo: (69—4)

v Ljubljani pri Petričič in Pirknerji — Jos. Karinger-ji — A. Krisper-ji — Eduard Mahr-u — Fer. Melh. Schmitt-u — E. Birschtz-u, lekarji; — v Kranji pri L. Krisper-ji — Seb. Schaunig-u, lekarji; — v Pliberg-u pri Herbst-u, lekarji; — v Varaždinu pri Halter-ji, lekarji; — v Rudolfovem pri Dr. Rizzoli-ji, lekarji — Josef Bergman-u; — v Krškem pri Fed. Bömes-u, lek.; — v Kamniku pri Jahn-u, lekarji; v Gorici pri Pontoni-ji, lekarji — J. Keller-ji; — v Wartenberg-u pri F. Gadler-ji; — v Vipavi pri Anton. Deperis-u, lek.; — Postojni pri Kupferschmidt-u lekarji; — v Škofjeloči pri C. Fabiani-ji, lekarji; — v Kočevju pri J. Braune-tu, lekarji; — v Idriji, c. k. rudarska lekarnica; — v Litiji pri K. Mühlwenzel-ji, lekarji; — v Radoljici pri Zalokar-jevi vdovi.

Deželno gledališče v Ljubljani.

V saboto 15. novembra 1873.

Prvikrat:

Visoki C.

Vesela igra v 1 dejanji, po M. A. Grandjeanu poslovenil J. Alešovec.

O s o b e.

Trnovec, profesor kontrapunkta — — — — — gospod Kocelj.
Evelina, njegova hči — — — — — gđc. Jamnikova.
Rozalinda, njegova sestra — — — — — gospa Odijeva.
Mostač — — — — — gospod Šmid.
Stefan Voljnik — — — — — gospod P. Kajzel.
Strežaj profesorjev — — — — — gospod Rebolj.

Potem prvokrat:

Na kosilu bom pri svoji materi.

Igra v 1 dejanji, po fransoskem „Je dine chez ma mère“ poslovenil Valentin Mandele.

O s o b e.

Sofija, Arnulдова pevka — — — — — gđc. Podkrajškova.
Knez d' Hennin — — — — — gospod Juvančič.
Peter Didier, slikar — — — — — gospod Šmid.
Graf — — — — — gospod J. Noll.
Marica, Sofijina hišna — — — — — gđc. Gornikova.
Več strežajev, Sluga, kuhar, kočijaž Sofijin.

Konečno:

Večer pred ženitvijo.

Komična opereta v 1 dejanji od W. C. Löwa, poslovenil J. B a v d e k.

O s o b e:

Strigel, zasebnik — — — — — gospod Kocelj.
Eliza Birkenška, njegova sestričina, mlada vdova — — — — — gospa Odijeva.
Albert Lamm, njen ženin — — — — — gospod P. Kajzel.
Robert Fink, slikar — — — — — gospod J. Noll.
Kristina, hišna Elize — — — — — gđc. Piskarjeva.
Greifenstein, policijski komisar — — — — — g. Š. Paternoster.
Prihodnja slovenska predstava bo v nedeljo 28. novembra 1873.

Dunajska borza 14. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Štотni drž. dolg v bankovcih	68	gl.	25	kr.
Štотni drž. dolg v srebru	73			
1869 drž. posojilo	102		25	
Akcije narodne banke	952			
Kreditne akcije	219			
London	113		75	
Napol.	9		10	
C. k. cirkul.	—			
Srebro	109			

Dr. Franjo Erhartić

odvetnik u Varaždinu,

otvara svojo

odvetničku pisarnu

dne 20. novembra o. l.

u kući g. Serkula na kapucinskem trgu. (307—1)

Odpor kupčije.

Podpisana priporočata p. n. občinstvu svojo čisto novo asortirano zalogo

specerijskega, materijalnega in barvnega blaga, in zagotavljata najnižje cene in urno postrežbo.

Schussnigg & Weber,

v špitalski ulici.

(306)